

Cíle základních dovedností dospělých

Cíle základních dovedností vycházejí z publikace Kompetenční cíle základních dovedností, kterou vypracovala norská agentura Kompetanse Norge v roce 2013. Kompetenční cíle byly vytvořeny jako příklady lokálních kurikul pro oblast čtení a psaní, početní, digitální a komunikační dovednosti.

Mohou být použity jako pomůcka při definování nebo přizpůsobování vzdělávacího obsahu dospělým bez ohledu na prostředí, ve kterém učení probíhá.

Příklady kurikula pro oblasti čtenářské a matematické gramotnosti a komunikačních dovedností byly vypracovány s ohledem na problematiku vzdělávání dospělých v oblasti rozvoje jejich základních dovedností. Vedle toho mohou být využitelné i pro některé žáky a studenty ve formálním vzdělávání.

Obsah dokumentu

Čtenářská gramotnost (dovednosti ve čtení a psaní).....	2
Dovednosti v oblasti ústní komunikace	7
Matematická/numerická gramotnost	12

Čtenářská gramotnost (dovednosti ve čtení a psaní)

Čtení v nejširším slova smyslu znamená schopnost odvodit z textu jeho význam. Čtení poskytuje vhled do zkušeností, názorů a vědomostí jiných lidí nezávisle na místě a čase. Čtení textu na obrazovce nebo na papíře je nutným předpokladem pro celoživotní učení a pro aktivní účast v občanském životě. Čtení zahrnuje zapojování se do textů, porozumění, aplikování přečteného a přemýšlení o obsahu textu. Texty zahrnují vše, co lze číst v různých médiích, včetně ilustrací, grafů, symbolů nebo jiných forem vyjádření. Znalost toho, co je charakteristické pro různé typy textů a jejich funkce, je důležitou součástí čtení jako základní dovednosti.

Psaní zahrnuje schopnost srozumitelně a výstižně se vyjadřovat o různých tématech a komunikovat s ostatními písemnou formou. Psaní je také nástrojem pro rozvíjení vlastních myšlenek v procesu učení. Psát srozumitelně a výstižně znamená mj. dále rozvíjet a koordinovat různé dílčí dovednosti. Zahrnuje to schopnost plánovat, tvořit a upravovat texty s ohledem na obsah, účel a jejich čtenáře. Zvládnutí psaní je nutným předpokladem pro celoživotní vzdělávání a pro aktivní a kritickou účast v občanském životě a na společenském dění.

Cíle pro čtení a psaní jsou rozděleny do tří úrovní. Tyto úrovně popisují rostoucí schopnosti používat čtení a psaní jako nástroje v různých situacích.

Dovednosti ve čtení a psaní mohou dospělí ve svém každodenním životě uplatňovat různými způsoby v zaměstnání, v soukromém životě a v rámci svých vzdělávacích aktivit. Níže uvedené příklady jsou zamýšleny pouze jako inspirace. Nejsou vyčerpávající ani by neměly být považovány za závazné nebo nějak omezující. Pro potřeby odborného vzdělávání je třeba je upravit a doplnit o další názorné příklady, které budou relevantní pro účastníky daného vzdělávání.

Úroveň 1

Schopnost číst a psát na úrovni 1 zahrnuje čtení a psaní krátkých a známých textů, s nimiž se člověk často setkává. Při čtení a psaní týkajících se nových situací může být nutná určitá podpora.

Úroveň 2

Schopnost číst a psát na úrovni 2 zahrnuje čtení a psaní srozumitelných textů. Pisatel se aktivně vztahuje k psané informaci a ovládá strategie ke zdokonalování těchto dovedností. Dokáže používat čtení a psaní v nových situacích, pro účely učení a k řešení náročnějších situací v každodenním životě.

Úroveň 3

Schopnost číst a psát na úrovni 3 zahrnuje zvládnutí formálních požadavků na rozmanitost textů. Osoba čte a píše nezávislým, kritickým a plynulým způsobem a volí strategie podle stávajících okolností a potřeb.

Úroveň 1

Strategie pro čtení a psaní

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat základní strategie k rozeznání klíčových slov v běžných situacích
- utvořit si představu o textu před jeho přečtením
- použít kontext k porozumění textu
- ověřit si, zda textu rozumí, a požádat o pomoc v případě, že mu nerozumí
- přemýšlet o účelu dané komunikace před tím, než začnou psát
- přeformulovat svůj napsaný text poté, co získají zpětnou vazbu
- podívat se na nadpis článku/oznámení a rozhodnout se, zda si ho přečtou, nebo ne
- zjistit, o čem je doručený dopis/e-mail
- zjistit, kde jsou v předvolání uvedeny čas a místo

- znovu vyplnit formulář po upozornění na chyby nebo opomenutí
- kontrolovat automatické návrhy slov v textových zprávách

Čtení a porozumění

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- číst a porozumět krátkým textům pomocí často se vyskytujících a známých slov
- najít výslovně uvedené informace v jednoduchém písemném materiálu
- číst a postupovat podle jednoduchých pokynů a uživatelských příruček obsahujících ilustrace
- v jednoduchých textech určit hlavní téma, pokud je jasně zmíněno
- bez pomoci vyhledat relevantní informace v běžných oznámeních, seznamech a dalších stručných textech
- v běžných situacích vyvozovat závěry z jednoduchých textů
- přečíst si parkovací lístek a zkontrolovat správnost časů na lístku uvedených
- přečíst jednoduchý recept např. na moučník a zjistit, kolik vajec je třeba
- číst jednoduché příběhy ze života publikované v časopisech / na internetu
- číst titulky v internetových novinách
- postupovat dle pokynů při nákupu jízdenek v automatech
- číst textové zprávy od členů rodiny
- číst pokyny k dávkování v příbalovém letáku léku
- přečíst jednoduchý informační leták od organizátora volnočasových aktivit dětí
- podle obvyklého rozpisu směn zjistit, kdy se dostavit do práce
- přečíst si do bodů rozepsaný postup a řídit se jím

Psaní a komunikace

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- psát jednoduché texty v rámci organizování svého každodenního života, např. seznamy a zprávy
- ručně nebo elektronicky psát srozumitelné krátké texty (známým i pro osobní potřebu)
- vyplnit části jednoduchého formuláře
- dělat si písemné poznámky o důležitých informacích poskytovaných ústně
- napsat nákupní seznam
- vyplnit osobní údaje, jako je jméno a adresa, na jednoduchých úředních formulářích
- psát krátké vzkazy členům rodiny
- napsat si seznam úkolů
- vyplnit plán/rozvrh práce za použití klíčových slov
- vyplnit objednávku zboží v e-shopu
- napsat krátkou zprávu nadřiznému
- psát komentáře a provádět aktualizace na sociálních sítích
- psát krátké osobní komentáře do pole pro komentáře pod novinovými články na internetu
- poznamenat si jednoduchou zprávu nebo vzkaz od zákazníka
- napsat seznam účastníků akce pořádané sportovním klubem

Úroveň 2

Strategie pro čtení a psaní

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- do určité míry své čtení a psaní přizpůsobit médiu, příjemci a situaci
- využívat při čtení známých textů různé strategie kritického čtení
- podle potřeby při čtení využívat vyjasňovací strategie (např. vyhledávání významu neznámých slov)

- usilovat o soulad obsahu a formy textu
- posuzovat důvěryhodnost textu
- správně vyplňovat formuláře a šablony
- strukturovat obsah vlastního psaní
- identifikovat potenciál pro zlepšení vlastního psaní
- při formulování a interpretaci textů čerpat z předchozích zkušeností s různými typy textů
- používat znalosti gramatiky a syntaxe při posuzování návrhů kontroly pravopisu
- pohledem projít formulář a vyplnit informace do odpovídajících kolonek
- napsat zprávu z pracovní směny, znovu ji projít a překontrolovat, zda obsahuje všechny důležité informace
- rozlišovat reklamu od redakčních textů na internetu nebo v novinách
- sestavit text stížnosti na základě poznámek
- napsat žádost o zaměstnání podle šablony nebo podle žádosti, kterou napsal někdo jiný
- před čtením odborného textu si přečíst jeho shrnutí a přemýšlet o něm
- dělat si poznámky a vysvětlovat klíčové pojmy v odborných textech

Čtení a porozumění

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- číst strukturované texty a porozumět jejich struktuře
- vyhledávat a kombinovat různé druhy informací v jim známých typech textů za účelem řešení praktických problémů
- posoudit, co je relevantní v textech obsahujících konkurující si informace
- v textech, které popisují známá témata, identifikovat nevyřčené informace a opírat se o ně
- číst a řídit se podle písemných pokynů, formulářů a uživatelských příruček
- používat různé typy textu k získávání informací
- porovnat služby různých bank
- porozumět informacím o změně ceny od dodavatele elektrické energie
- hledat na internetu informace o nemoci a posoudit spolehlivost zdrojů
- číst beletrii a diskutovat o knihách
- číst různé příspěvky na internetovém fóru za účelem řešení praktického problému
- pomáhat dětem na prvním stupni s domácími úkoly
- najít relevantní informace na webu při objednávání zboží online
- přečíst si o možných vedlejších účincích léku v příbalovém letáku
- přečíst si a dodržovat soubor bezpečnostních pokynů
- číst a kontrolovat zápisy z pracovních schůzek
- číst informace o toxicitě produktů používaných při práci
- číst zprávy od zákazníků a dodavatelů
- číst na intranetu zprávy týkající se práce
- přečíst prohlášení o důvěrnosti informací a porozumět mu
- číst příslušné odborné texty a porozumět hlavnímu obsahu
- číst a používat poznámky z kurzu či školení

Psaní a komunikace

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- psát plynule a rovnoměrnou rychlostí, digitálně nebo běžným rukopisem
- psát pokyny a zprávy přizpůsobené svému účelu a příjemci
- vypracovávat texty obsahující nadpis, úvod, stať a závěr
- psát strukturované texty přizpůsobené známému příjemci a určitému účelu
- psát stručné formální texty obsahující věcné informace
- co nejlépe zvládnout pravopis a interpunkci

- popsat běh událostí ve formátu zprávy
- psát krátké texty obsahující vlastní názory a jejich zdůvodnění

Úroveň 3

Strategie pro čtení a psaní

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- číst a psát s ohledem k médiu, prostředí a potřebám
- využívat své odborné dovednosti a ostatní již existující znalosti a číst texty kriticky
- kriticky posuzovat a analyzovat texty
- rozeznávat a používat různé stylistické prvky v různých typech textů
- podle potřeby používat zběžné čtení (skimming), hloubkové čtení nebo procházení textu
- přemýšlet o přímých a nepřímých informacích v textu
- uspořádat obsah textu podle potřeby
- strukturovat text chronologicky nebo tematicky
- volit různé strategie pro psaní různých typů textů
- být k vlastnímu psaní kritický a efektivně využívat strategie pro psaní
- napsat žádost o stipendium, která bude obsahovat všechny požadované informace v odpovídající míře podrobnosti
- zběžně si projít příručku, najít v ní řešení praktického problému a požadované informace si přečíst pozorně a do hloubky
- na základě delší zprávy vytvořit krátkou a výstižnou prezentaci
- připravit se na psaní žádosti o zaměstnání shromážděním a uspořádáním argumentů
- z časopisů, novin a webových stránek shromáždit informace o využívání internetu dětmi a vytvořit prezentaci pro rodičovské schůzky
- číst odbornou literaturu a podle potřeby shrnout obsah
- napsat osnovu a koncept písemného úkolu
- přepracovat písemný úkol na základě připomínek a komentářů od kolegů

Čtení a porozumění

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- využívat různé texty pro různé účely a potřeby
- číst různé akademické texty a získávat z nich obsah vhodný pro relevantní účel
- vyhledávat a porovnávat informace v různých typech textů, tabulek a grafických prezentací
- kriticky posuzovat myšlenky a názory z různých zdrojů
- posoudit, zda jsou informace z určitého zdroje platné (relevantní) pro daný problém
- během čtení a po něm shrnout hlavní body textu
- číst text a porozumět závěrům z něj vyplývajícím
- číst velké objemy textu a zpracovávat je pro účely učení se
- interpretovat složitější pokyny pod časovým tlakem
- číst informace pro spotřebitele týkající se nákupů přes internet s cílem pochopit zásady vracení a reklamace zboží
- pochopit argumentaci v novinovém článku a diskutovat o ní s ostatními
- číst informace týkající se nároku na důchod
- posoudit a zkontrolovat nájemní smlouvu
- najít řešení problému ve složité uživatelské příručce
- číst různé texty z beletrie
- posoudit nabídky od různých realitních agentů
- přečíst si nové pracovní pokyny a shrnout je pro kolegy
- najít relevantní informace v odborných časopisech
- číst zápisy z jednání na pracovišti a chápat důsledky jednotlivých závěrů

- číst předpisy o bezpečnosti práce, ochraně zdraví a životního prostředí
- aktualizovat své odborné vědomosti prostřednictvím internetu
- najít a posoudit informace potřebné pro své vzdělávání
- najít na internetu informace o vzdělávacích příležitostech a požadavcích

Psaní a komunikace

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- psát odborné texty a používat příslušnou terminologii
- používat relevantní zdroje, odkazovat na ně a citovat je
- psát podrobné texty týkající se jejich profese nebo zájmů
- psát ostatním jasné a stručné pokyny a vysvětlení
- popisovat problémy nezaujatým a dobře strukturovaným způsobem
- uspořádávat obsah textu a používat různé struktury pro vyprávění příběhu
- kontrolovat a upravovat podrobné formuláře a přehledy
- psát delší diskurzivní texty
- psát text na základě více písemných zdrojů a správným způsobem na ně odkazovat a citovat je
- aktivně a platně se účastnit diskusí v diskusních fórech na internetu
- napsat zprávu určenou pojišťovně
- vyplnit bankovní formulář žádosti o půjčku
- psát dobře strukturované plány/rozvrhy práce
- psát stručné pracovní pokyny kolegům
- psát žádosti týkající se vlastního zaměstnání
- psát případové podklady pro odborové schůze
- ohlašovat problémy související s psychosociálním pracovním prostředím
- poskytnout vyváženou a konstruktivní zpětnou vazbu v rámci hodnocení vzdělávacího kurzu
- napsat stížnost týkající se klasifikace vykonané zkoušky
- vypracovat písemný úkol v podmínkách časové tísně

Dovednosti v oblasti ústní komunikace

Dovednosti v oblasti ústní komunikace se týkají schopnosti vytvářet smysluplnou komunikaci prostřednictvím poslechu a mluvení. Zahrnuje to zvládnutí různých jazykových a komunikačních činností a koordinaci verbálních a dalších dílčích dovedností. Patří sem schopnost naslouchat druhým, reagovat na ně a odpovídat jim a při komunikaci si být vědom svého partnera.

Dovednosti v oblasti ústní komunikace jsou předpokladem celoživotního učení a aktivní účasti v pracovním a občanském životě.

Kompetenční cíle dovedností v oblasti ústní komunikace se dělí do tří úrovní. Tyto úrovně popisují postupně se zvyšující schopnosti využívat dovednosti ústní komunikace jako nástroj dorozumění v různých situacích.

Dovednosti v oblasti ústní komunikace mohou dospělí v každodenním životě uplatňovat různými způsoby ve svém zaměstnání, v soukromém životě a také v rámci svých vzdělávacích aktivit. Níže uvedené příklady jsou zamýšleny pouze jako inspirace. Nejsou vyčerpávající a neměly by být považovány za závazné nebo nějak omezující. Pro potřeby odborného vzdělávání je třeba je upravit a doplnit o další názorné příklady, které budou relevantní pro účastníky daného vzdělávacího programu, kurzu či školení.

Úroveň 1

Mít dovednosti ústní komunikace na úrovni 1 znamená být schopen aktivně se zapojit do jednoduché komunikace ve známém prostředí. Je to schopnost chápat hlavní obsah sdělení a pokynů a používat jednoduché komunikační strategie.

Úroveň 2

Mít dovednosti ústní komunikace na úrovni 2 znamená být schopen v rámci známého prostředí aktivně komunikovat o tématech, která nás zajímají. Znamená to schopnost uspokojit své zájmy a potřeby v každodenním životě a také podle potřeby rozvíjet dovednosti v oblasti ústní komunikace.

Úroveň 3

Mít dovednosti ústní komunikace na úrovni 3 znamená být schopen pružně a efektivně komunikovat ve známých i neznámých prostředích a situacích. Dospělí jsou schopni se zapojovat do výměny názorů ve veřejném prostoru, ale i v soukromém prostředí a přebírat odpovědnost za komunikační proces jako takový.

Úroveň 1

Komunikační strategie a strategie učení

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- zavést jednoduchý rozhovor
- během rozhovoru dát najevo zájem a porozumění, a to jak verbálně, tak i neverbálně
- poukázat na to, čemu nerozuměli, a požádat o vysvětlení

Poslech a reagování

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- poslouchat a reagovat v rámci jednoduchého rozhovoru
- rozpoznávat běžné zdvořilostní obraty a pozdravy
- přijímat zprávy a řídit se jednoduchými pokyny
- v rámci jednoduchého popisu nebo příběhu identifikovat klíčové informace
- rozpoznat jednoduché projevy emocí, názorů a potřeb ve verbální i neverbální podobě

- rozumět návštěvám u lékaře
- porozumět instrukcím a řídit se podle nich při hledání cesty k nejbližšímu bankovnímu automatu
- v lékárně porozumět jednoduchému návodu, jak užívat léky
- porozumět učitelovu výkladu, který se týká školního výletu
- porozumět jednoduchým pracovním pokynům a postupovat podle nich
- porozumět kolegově žádosti o pomoc při plnění pracovního úkolu a reagovat na ni
- porozumět hlavním bodům neformálního rozhovoru probíhajícího během pracovní přestávky
- porozumět těm částem komunikace, které se daného jedince bezprostředně týkají
- přijmout od nadřízeného jednoduchou zprávu o nových pracovních úkolech
- porozumět informacím týkajícím se nadcházejícího vzdělávání
- do určité míry chápat přínos ostatních účastníků k celkové situaci v rámci vzdělávání
- porozumět hlavnímu obsahu nahlas čteného textu
- rozumět relevantním informacím na rodičovských schůzkách
- porozumět hlavnímu obsahu televizních a rozhlasových zpráv

Mluvení a komunikace

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat běžné zdvořilostní obraty a pozdravy
- podávat jednoduché zprávy, vysvětlení a pokyny
- vyjadřovat své potřeby v každodenních situacích
- srozumitelně vyslovovat
- popsat své zaměstnání, každodenní život a zájmy
- klást jednoduché otázky týkající se osobních záležitostí a známých témat a odpovídat na ně
- účastnit se jednoduchých rozhovorů o každodenních záležitostech, práci nebo vzdělávání
- zavést rozhovor se sousedem
- poskytnout osobní údaje za účelem získání výpůjční průkazky do knihovny
- koupit si u přepážky cestovní lístek nebo jízdenku
- mluvit se známými o běžných věcech a událostech
- požádat o pomoc za účelem vystoupení z autobusu na správné zastávce
- informovat o své nepřítomnosti v práci
- na pracovní poradě stručně popsat klíčové události
- dát kolegům pokyny týkající se běžných pracovních úkolů
- sdělit jednoduché zprávy související s prací
- během pracovní přestávky zavést hovor s kolegy
- požádat o pomoc s plněním úkolu
- vzít si slovo při skupinovém setkání
- v rámci konverzace s kolegy rozpoznat humor
- účastnit se rozhovorů o sdílených zkušenostech s ostatními účastníky kurzu či školení
- jednoduchým způsobem popsat lektorovi své vzdělávací potřeby
- vyprávět o sobě ostatním účastníkům kurzu či školení
- předat dárek a pronést krátkou řeč
- objednat se k zubnímu lékaři nebo toto objednání zrušit
- popsat a vysvětlit přípravu jednoduchého pokrmu

Úroveň 2

Komunikační strategie a strategie učení

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- navazovat a vést rozhovory v každodenních situacích
- přizpůsobovat svou výslovnost a způsob mluvy příjemci, účelu a situaci

- přemýšlet o obtížích, které v oblasti komunikace mají
- používat strategie k vyjádření a potvrzení vzájemného porozumění
- používat různé strategie k osvojování si nových výrazů, slov a termínů

Poslech a reagování

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- reagovat v případě, že klíčovou informaci obsaženou ve zprávě, slovním vyjádření nebo pokynech nepochopili
- porozumět relevantním informacím v běžných situacích
- pochopit hlavní obsah televizního nebo rozhlasového vysílání
- získávat informace z různých zdrojů pro osobní využití
- přizpůsobit poslech a vyjádření zpětné vazby aktuální situaci
- porozumět nářečím a různým jazykovým variantám
- požádat o zopakování, pokud neporozumí informacím
- porozumět hlavnímu obsahu příběhu vysílaného v televizi
- rozumět uživatelské příručce u zakoupeného zboží
- požádat kolegu nebo nadřízeného o zopakování pracovních pokynů, aby bylo zajištěno vzájemné porozumění
- porozumět informacím a zprávám, které se bezprostředně týkají pracovní náplně daného jedince a jsou komunikovány na schůzi zaměstnanců
- uvědomit si, že se jedná o neznámé odborné výrazy, a požádat podle potřeby o jejich zopakování nebo vysvětlení
- zúčastnit se rodičovských schůzek a identifikovat všechny informace, které je třeba předat dítěti (dětem)
- během přestávky v práci sledovat podstatu skupinového rozhovoru mezi kolegy
- porozumět hlavnímu obsahu prezentace týkající se známého tématu
- porozumět pokynům, které popisují, jak používat počítač
- aktivně naslouchat v rámci skupinové konverzace
- pomocí softwaru pro generování řeči poslouchat nahlas čtené odborné texty
- rozlišovat mezi informací a argumentací

Mluvení a komunikace

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat základní odborné výrazy v každodenních situacích
- vyjadřovat a zdůvodňovat své vlastní názory a přesvědčení a projevovat úctu k názorům ostatních
- vyjádřit osobní myšlenky, emoce a potřeby
- řešit problémy a nedorozumění vznikající během komunikace
- sjednávat schůzky a diskutovat o praktických úkolech jasně a zřetelně
- vyjadřovat osobní názory na aktuální témata uváděná v médiích
- komunikovat v rámci rozhovorů a diskusí a dodržovat všeobecně platné normy pro tyto typy komunikace
- při setkáních se zdravotnickým personálem popsat svoje zdravotní potíže
- zopakovat zprávu vlastními slovy s cílem ujistit se, že rozuměli správně
- reklamovat zboží v obchodě
- domluvit si schůzku s domovníkem ohledně oprav v bytě
- přizpůsobit svůj způsob komunikace diskusi na formálním setkání
- zavolat potenciálnímu zaměstnavateli a informovat se o inzerovaných pracovních místech
- popsat náplň své práce a pracovní činnosti
- objednat zboží po telefonu
- popsat své potřeby v oblasti profesního vzdělávání

- popsat svou motivaci a očekávání ve vztahu ke vzdělávání
- účastnit se diskusí během kurzu či školení
- formulovat konkrétní cíle vlastního vzdělávání
- vyjádřit svůj nesouhlas s někým zdvořilým způsobem
- popsat své vlastní zkušenosti, které jsou relevantní pro daný kurz či školení
- ukázat někomu mapu na mobilním telefonu a vysvětlit mu cestu
- popsat vlastní myšlenky a pocity
- vysvětlit neúspěch v práci a popsat, proč se něco nepodařilo
- přednést prezentaci připravenou na určité téma

Úroveň 3

Komunikační strategie a strategie učení

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- učit se a používat nové odborné výrazy v nových situacích
- využívat různé strategie učení
- zvládnout a rozumět používání neverbálních komunikačních signálů
- zvládnout a chápat důležitost výběru slov a jejich použití v různých prostředích
- přizpůsobit komunikační strategie příjemci, účelu a kontextu

Poslech a reagování

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- porozumět názorům, očekáváním a postojům, které jsou vyjadřovány nepřímo
- porozumět a kriticky hodnotit informace z různých zdrojů a společenských oblastí
- přijímat a reagovat na pozitivní a negativní zpětnou vazbu
- naslouchat a reagovat ve formálním i neformálním prostředí
- sledovat aktuální informace o programech politických stran, které se prezentují v televizi, a utvářet si na ně vlastní názor
- při styku se státními úřady rozumět informacím a posoudit je
- být pozorným posluchačem, když někdo druhý popisuje svou životní situaci
- aktivně a kriticky poslouchat prodejce po telefonu (zaměstnance telemarketingu)
- určit, jaké druhy informací by měly být zahrnuty do zápisu ze schůze
- bez obtíží sledovat odborné prezentace týkající se jejich pracoviště a porozumět jim
- porozumět pracovním pokynům a dodržovat je
- porozumět popisu úrazu na pracovišti a posoudit ho
- vnímat narážky ostatních účastníků kurzu, které se týkají snahy a zapojení se účastníka do dění v kurzu
- pochopit a zapamatovat si nové pojmy a koncepty vysvětlované na kurzech či školeních
- konstruktivním způsobem přijmout zpětnou vazbu týkající se prezentace
- účastnit se diskuse o zdraví a používat příslušné lékařské termíny

Mluvení a komunikace

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- relevantně přispívat do diskuse a napomáhat jejímu pozitivnímu rozvoji
- vhodným způsobem přerušit hovor a změnit jeho téma
- konstruktivním způsobem poskytovat zpětnou vazbu
- vhodným způsobem argumentovat při obhajování vlastního pohledu
- vhodným způsobem sdělovat informace shromážděné z různých zdrojů a společenských oblastí
- na základě osobních zkušeností a technických znalostí vést předem naplánovanou prezentaci

- uvědomovat si, jak může použití jazyka vyjadřovat a vytvářet postoje k jednotlivcům a ke skupinám
- vést schůze, porady týmu a diskuse, psát zápisy ze schůzí a diskusí
- vyjadřovat vlastní názory na rodičovských schůzkách
- mluvit s lidmi na úřadech a v agenturách za účelem zjištění osobních práv a povinností
- shrnout diskusi na schůzi bytového družstva
- hájit svá práva při setkáních s osobami s úřední mocí
- poskytnout pozitivní i negativní zpětnou vazbu učitelům svých dětí
- popsat diskusi, která se odehrála na odborové schůzi
- prezentovat odborný materiál relevantní pro všechny na pracovišti
- vyjednávat o své pracovní době a výši mzdy
- řešit konflikty s nadřízenými
- vyškolit nové zaměstnance v obsluze stroje
- prezentovat krátký text a dokázat zaujmout ostatní účastníky kurzu
- vnést nová témata do skupinové diskuse
- požádat nadřízeného, aby na základě zpětné vazby zpřesnil zadání úkolu
- pronést přednášku pro velkou skupinu posluchačů
- i přes nesouhlas projevit úctu k názorům ostatních
- pronést připravenou řeč na večírku
- vyjádřit před ostatními lítost nad chybou, které se dopustili, a přijmout kritiku

Matematická/numerická gramotnost

Početní dovednosti neboli matematická či numerická gramotnost spočívají ve schopnosti aplikovat matematiku v různých situacích. Mít početní dovednosti znamená být schopen matematicky uvažovat, používat matematické pojmy, postupy, fakta a nástroje k řešení problémů a popsat, vysvětlit a předvídat budoucí vývoj. Zahrnuje to také rozpoznávání matematiky v různých kontextech, kladení si otázek souvisejících s matematikou, výběr příslušných metod k řešení problémů a interpretaci platnosti a efektu výsledků.

Početní dovednosti jsou nezbytné k dosažení informovaného názoru na občanské a sociální otázky. Stejně důležité jsou i pro osobní rozvoj a schopnost přijímat vhodná rozhodnutí v zaměstnání a každodenním životě.

Početní dovednosti mohou dospělí ve svém každodenním životě uplatňovat různými způsoby v zaměstnání, v soukromém životě a v rámci svých vzdělávacích aktivit. Níže uvedené příklady jsou zamýšleny pouze jako inspirace. Nejsou vyčerpávající ani by neměly být považovány za závazné nebo nějak omezující. Pro potřeby odborného vzdělávání je třeba je upravit a doplnit o další názorné příklady, které budou relevantní pro účastníky daného vzdělávání.

Úroveň 1

Mít základní početní dovednosti na úrovni 1 znamená být schopen porozumět jednoduchým matematickým informacím v každodenních situacích a používat jednoduché výpočty ve známém prostředí.

Úroveň 2

Mít základní početní dovednosti na úrovni 2 znamená být schopen aktivně rozpoznávat matematické informace, zpracovávat je a používat výpočty za různých okolností.

Úroveň 3

Mít základní početní dovednosti na úrovni 3 znamená být schopen porozumět a používat složité matematické informace a využívat tyto znalosti k vyvozování závěrů, komunikaci a prezentaci matematických informací.

Úroveň 1

Číslo

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat poziční systém pro kladná celá čísla
- používat jednoduché matematické symboly, jako jsou +, -, % a zlomky
- provádět jednoduché sčítání a odčítání v jim známé podobě
- používat jednoduchá procenta jako 25 %, 50 %, 75 % a 100 %, desetinná čísla jako 0,25, 0,5 a 1,5 a zlomky jako $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$
- provádět odhady v rámci jednoduchých čísel a hodnotit výsledky
- spočítat počet něčeho a porovnávat výsledná čísla
- používat číselnou osu pro provádění odhadů a zobrazování velikosti čísel
- zaokrouhlovat na nejbližší celou jednotku nebo na desítky
- zdvojnásobit nebo rozdělit na polovinu
- používat kalkulačku k provádění jednoduchých výpočtů
- interpretovat a kontrolovat účtenky
- rozumět cenovkám na baleném zboží
- posuzovat ceny vstupů do muzeí nebo zábavních parků
- porozumět jednoduchým plánům práce
- číst údaje na výplatní pásce

- najít informaci v ceníku
- rozumět časovému harmonogramu vyučovacích hodin a přestávek
- jednoduchý recept na jídlo převést na množství odpovídající dvěma dávkám

Měření

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat základní jednotky pro délku, obsah, objem, hmotnost, teplotu, čas a úhly v konkrétních situacích
- popsat vlastnosti jednoduchých geometrických tvarů, jako je trojúhelník, obdélník, čtverec a kruh
- používat měřicí zařízení, jako jsou hodiny, teploměr, váhy, měřicí pásma a odměrky
- číst jednoduché tabulky, uživatelské příručky a mapy
- kontrolovat celkové částky a porovnávat náklady při nákupu nebo prodeji
- odečítat venkovní teplotu
- postupovat při vaření podle receptu
- odečíst změřenou hodnotu tlaku v pneumatikách
- rozumět množství uvedenému v popisu zboží
- odečítat hodnoty na měřicím zařízení využívaném pro výcvikové účely
- odměřovat správné množství
- odměřovat pravý úhel při stavebních pracích

Statistika

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- shromažďovat, třídit, zaznamenávat a ilustrovat data pomocí tabulek a sloupcových grafů a takto znázorněná data okomentovat
- číst a porozumět jednoduchým diagramům
- vyplňovat data do předem připravených tabulek
- efektivně počítat předměty a objekty
- napsat seznam inventáře fotbalového týmu
- porozumět jednoduchým sloupcovým grafům v novinových článcích
- číst přehledy o příchozím a odchozím zboží
- počítat a kontrolovat zásoby zboží
- vyplnit pracovní dobu na formuláři
- interpretovat jednoduché číselné údaje, které jsou důležité pro školící účely
- porozumět jednoduchým diagramům v technické příručce

Úroveň 2

Čísła

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat základní pravidla pro sčítání, odčítání, násobení a dělení celých čísel, jednoduchých desetinných čísel a jednoduchých zlomků
- používat tabulku násobilky a provádět násobení a dělení v praktických situacích
- násobit a dělit deseti (10) a stem (100)
- používat poziční systém pro jednoduchá desetinná čísla
- porovnávat velikost jednoduchých zlomků, které mají na pozici čitatele číslo 1, např. $\frac{1}{10}$ nebo $\frac{1}{8}$
- porovnávat velikost jednoduchých desetinných čísel, např. 0,1, 1,8 a 0,33
- popsat korelační vztah mezi jednoduchými zlomky, procenty a desetinnými čísly, jako jsou $\frac{1}{10}$, 10 % a 0,1, nebo $\frac{3}{4}$, 75 % a 0,75

- používat odhady zahrnující sčítání a odčítání
- vypočítat jednoduchá procenta
- provádět zaokrouhlování čísel nahoru
- provádět jednoduché výpočty v tabulce
- porovnávat různé ceny zboží, služeb, cestování
- odhadnout potřebný čas a naplánovat návštěvu kina, sportovního utkání
- provést odhad celkových nákladů spojených s nákupem
- využívat služby internetového bankovníctví
- vypočítat diskontní cenu, když je výše slevy uváděná v procentech
- porozumět údajům na výplatní pásce
- porovnávat ceny a objednávat zboží na internetu
- převést kuchařský recept na dvojnásobnou dávku nebo naopak na poloviční
- používat jednoduché aplikace pro výuku matematiky

Měření

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- poznávat jednoduché dvoj- a trojrozměrné geometrické tvary
- používat vhodné jednotky a provádět jednoduché přepočty v rámci jednotek délky, obsahu, objemu, hmotnosti a času
- změřit a vypočítat obvod a obsah jednoduchých geometrických tvarů
- posoudit a poznat konkrétní řešení matematických příkladů
- vysvětlit matematické úlohy pomocí náčrtků a příkladů
- aplikovat v praxi informace z uživatelské příručky nebo manuálu
- ověřovat výsledky odhadů
- odhadovat vzdálenosti na cestovní mapě
- provést odhad objemu odpadu, který má být převezen na sběrný dvůr
- naplánovat cestu zahrnující několik dopravních prostředků
- rozměňovat peníze a vracet drobné při práci v kiosku na společenské akci
- posoudit rozměr volného prostoru pod mostem nebo v tunelu vzhledem k výšce vozidla
- porozumět plánu a provést nezbytná měření skutečných rozměrů
- odhadnout výšku zdi vzhledem k výšce osoby
- interpretovat plánec

Statistika

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- číst a interpretovat tabulky, diagramy a grafy
- vypočítat průměr jednoduché skupiny čísel
- systematizovat a prezentovat numerické materiály jak ústně, tak i písemně
- interpretovat křivky znázorňující výšku a hmotnost dětí
- kriticky interpretovat údaje uváděné v reklamách
- posoudit, zda je cena služby nad nebo pod průměrem
- interpretovat diagram znázorňující objem výroby
- porozumět statistikám o pracovních absencích
- interpretovat grafická data o nutričním obsahu potravin

Úroveň 3

Čísla

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- popsat poziční systém desetinných čísel, počítat za použití kladných a záporných celých čísel,

- desetinných čísel, zlomků, procent a tisícín a umístit je na číselné ose
- číst souřadnice
- rozpoznávat a používat koncept procentního bodu, procentní části a tisíciny v praktickém životě
- používat jednoduché vzorce pro výpočet velikosti, jako je obvod, obsah a objem
- sestavit jednoduchý rozpočet a provádět výpočty týkající se osobních financí
- používat koncept poměru v praktickém životě
- vyhledat a vybrat si dodavatele mobilních služeb
- porovnat celkové cestovní náklady do různých destinací
- vypočítat procentuální slevu zboží
- vypočítat týdenní mzdu na základě hodinové sazby, nebo měsíční mzdu na základě roční mzdy
- psát zprávy obsahující číselné informace a jednoduché grafy, např. údaje o prodeji nebo výrobě
- provádět odhad nákladů u velkých nákupů
- používat kalkulačku k výpočtu zlomků a desetinných čísel
- používat procentní podíly pro výpočet populačního růstu v čase

Měření

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat měřítko pro výpočet vzdálenosti a vytvářet jednoduché nákresy
- používat koncept poměru v praxi, vypočítat rychlost a provádět výpočty v rámci peněžních měn
- porovnávat výsledky a činit odpovídající rozhodnutí
- stanovit výživovou a kalorickou hodnotu jídla
- upravit recept podle počtu porcí
- vypočítat průměrnou rychlost, když známe čas a vzdálenost
- používat k míchání čisticích prostředků poměry
- vypočítat spotřebu a náklady na materiál pro renovaci bydlení
- porozumět souřadnicovým systémům, vzdálenostem a oblastem na mapách
- nakreslit náčrtek v daném měřítku pro úkol, který má být proveden

Statistika

Na této úrovni by dospělí měli být schopni:

- používat jednoduché koncepty statistiky a pravděpodobnosti
- prezentovat numerické materiály včetně používání diagramů
- interpretovat a posuzovat odhady uvedené v numerickém materiálu
- vypočítávat pravděpodobnost pomocí experimentování, simulace, odhadu denního výskytu anebo her
- systematizovat číselný materiál v tabulce
- používat k vyhledávání statistických údajů databáze
- kriticky a nezávisle posuzovat statistické materiály prezentované v médiích
- interpretovat veřejně přístupné údaje týkající se např. zdraví, nezaměstnanosti, kriminality, vzdělávání
- stanovit výši splátky na základě délky půjčky a úrokové sazby a vyjádřit ji pomocí tabulky
- stanovit množství prodaného zboží na základě stavu zásob
- prezentovat účetní údaje pomocí tabulky
- získat relevantní data z databáze
- prezentovat shromážděná data v diagramech připravených podle zadání
- zpracovat shromážděná data do tabulky a prezentovat výsledek ostatním účastníkům kurzu či školení